

Начало > Предприемане на съдебни действия > Правни системи на ЕС и държавите членки > Национални обикновени съдилища
Национални обикновени съдилища

Франция

Настоящият раздел предоставя кратък преглед на обикновените съдилища във Франция.

Общи съдилища – въведение

Първоинстанционни съдилища

Граждански съдилища

1. Окръжен съд (*tribunal de grande instance*)

Окръжният съд решава спорове между субекти на частното право (**граждански и търговски дела**), при които **цената на иска е над 10 000 EUR**.

Освен това, независимо от размера на иска, окръжният съд е **компетентен по-специално в следните области:**

гражданско състояние на лицата: брак, родство, осиновяване, декларации за отсъствие на лицето (*déclarations d'absence*);

вносяне на поправки в актове за гражданско състояние;

наследяване;

гражданскоправни санкции (*amendes civiles*), наложени на служители по гражданското състояние;

дела за право на собственост или притежание във връзка с недвижими имоти (*actions immobilières pétitoires et possessoires*);

индустриални награди (*récompenses industrielles*);

прекръпяване на сдружения;

защитни мерки, контролирано от съда оздравяване (*redressement judiciaire*) и ликвидация (*liquidation judiciaire*), когато длъжникът не е нито

търговец, нито лице, вписано в регистъра на занаятчиите (*répertoire des métiers*);

застраховка за злополука и професионално заболяване на лица, които не са наети на трудов договор, заети в селското стопанство;

такси за регистрация (*droits d'enregistrement*), такси за публикуване на обявления на кадастъра и имотния регистър (*taxes de publicité foncière*),

гербови налози (*droits de timbre*) и косвени данъци, както и други данъци, приравнени на посочените такси или налози;

договори за отдаване под наем на търговски имоти (*baux commerciaux*), с изключение на спорове относно определянето на стойността на наема

при предоговаряне или подновяване на договори за наем; договори за наем на имоти, свързани с извършване на професионална и занаятчийска

дейност (*baux professionnels*), както и временни договори за търговски цели (*conventions d'occupation précaire en matière commerciale*);

установяване на неистинност (*inscription de faux*) на официални документи (*actes authentiques*);

граждански искиове за клевета (*diffamation*) или за обида (*injure*), независимо дали е публична или не, устна или писмена;

спорове във връзка с плащането, гарантирането или възстановяването на всички видове вземания, събирани от митническата администрация, и с

други митнически дела, в случаите и при условията, предвидени в Митническия кодекс.

Окръжният съд е съставен от професионални съдии (*magistrats*): председател, заместник-председатели, редови съдии, **окръжен прокурор** (*procureur de la République*), заместник-окръжни прокурори (*viceprocureurs*) и редови прокурори (*substitués*).

Някои от тези съдии са специализирани, като разглеждат най-вече наказателноправни дела, като например:

Съдията по дела, отнасящи се за малолетни и непълнолетни лица, или детски съдия (*judge des enfants*) е компетентен да предприема мерки за защита на малолетни и непълнолетни лица в опасност, както и да разглежда дела за дребни нарушения от пета категория и нарушения с по-ниска степен на обществена опасност (*contraventions de cinquième classe et délits*), извършени от малолетни и непълнолетни лица. Когато съдията взема решение в закрито заседание, той или тя може да наложи по наказателноправни дела само мерки с оглед на по-доброто възпитание на непълнолетното лице (*mesures éducatives*). Когато съдията председателства съда за непълнолетни (*tribunal pour enfants*), той или тя заседава с двама непрофесионални членове на състава (*оценители, assesseurs*) и съдът има правомощие да наложи мерки за по-добро възпитание на непълнолетното лице или наказателни санкции, в зависимост от случая.

Съдията по изпълнение на наказанията (*judge de l'application des peines*) определя реда за изпълнение на наказанието при присъда лишаване от свобода или ограничаване на свободата. В случаите, когато на осъдения е наложено наказание лишаване от свобода, съдията може да разпорежи определени мерки, които да облекчат наказанието, например настаняване в трудовопоправително общежитие от открит и полуоткрит тип, условно освобождаване, поставяне под електронен надзор. Когато на осъдения не е наложено наказание лишаване от свобода, съдията отговаря за контролирането на осъдения при изтърпяване на наложеното му наказание, например при условна присъда с определяне на изпитателен срок, полагане на общественополезен труд или общественосъдебен надзор.

Съдия-следователят (*judge d'instruction*) е под контрола на следственото отделение към апелативния съд (*chambre de l'instruction de la cour d'appel*). В рамките на наказателното разследване съдия-следователят е длъжен да осъществява всички действия, които допринасят за разкриване на истината. Съдия-следователят събира всички доказателства по делото, както в полза на обвинението, така и на защитата. Когато съдията прецени, че следствието е приключено, той или тя може да издаде определение за прекратяване на разследването (*ordonnance de nonlieu*) или да предаде разследваното лице на съдопроизводствена юрисдикция (*juridiction de jugement*) за разглеждане на делото. Съдия-следователят не може да се сезира служебно. Той трябва да бъде сезиран от окръжния прокурор или от пострадало лице в случай на частна тѣжба с конституиране на граждански ищец (*constitution de partie civile*).

Седалището на окръжния съд обикновено се намира в **главния град на департамента** (*département*), но има окръжни съдилища, които заседават в други градове. На 1 януари 2017 г. броят на окръжните съдилища бе 164.

2. Районен съд (*tribunal d'instance*)

Районният съд разглежда спорове между субекти на частното право (граждански дела), при които **цената на иска не надвишава 10 000 EUR**. (Той има определени изключителни компетенции, независимо от цената на иска, като например дела за определяне на граници или за принудително извеждане от жилището (*expulsions locatives*).

Районният съд има също така **правораздавателна компетентност**, например налагане на запор върху възнаграждения (*saisies des rémunérations du travail*), дела относно пожизнена рента (*rentes viagères*), спорове, свързани с избори и договори за наем на жилищни имоти (*baux d'habitation*), както и **административна компетентност**, например ръководителят на службите на съдебното деловодство на районния съд издава удостоверения за гражданство.

Освен това районният съд изпълнява функциите на **съд по настояничеството и попечителството, но не и по отношение на ненавършили пълнолетие лица, които по силата на приет на 12 май 2009 г. закон понастоящем попадат в обхвата на компетентността на съдия по семейно право от окръжния съд**. Районният съд защитава уязвимите пълнолетни лица, като контролира по-специално управлението на имуществото им. Районният съд е съставен от един или повече съдии, но делата се разглеждат винаги в едноличен състав.

Районният съд обикновено се намира в **главния град на района** (*arrondissement*). Към 1 януари 2017 г. броят на районните съдилища бе 307.

3. Мирови съдилища (*juridiction de proximité*)

Мировият съд разглежда **граждански спорове** между субекти на частното право, при които **цената на иска не надвишава 4 000 EUR**.

От 1 юли 2017 г. мировите съдилища ще бъдат премахнати (закон № 2011-1862 от 13 декември 2011 г.), като техните задължения се поемат от районните съдилища.

4. Търговски съд (*tribunal de commerce*)

Търговският съд разглежда **спорове** относно договори между търговци, между кредитни институции или между двата вида, както и спорове относно търговски дружества или търговски сделки между всякакъв вид страни. Търговските съдилища разглеждат и **производства, отнасящи се до предприятия в затруднение**.

В търговския съд участват непрофесионални съдии, доброволци, търговци или ръководители на предприятия. Първоначално те се избират за срок от две години, а след първия мандат — за срок от четири години, от избирателна колегия, съставена от действащите и бивши съдии от съответния търговски съд и от делегирани представители (*délégués consulaires*), които са търговци или ръководители на предприятия, избирани на всеки пет години в съдебния район на съответния съд. Тяхната задача е да участват всяка година в избора на съдии за търговските съдилища.

Към 1 януари 2017 г. имаше **134 търговски съдилища в континенталната част на Франция, 7 търговски камари в департаментите Елзас – Мозел (*départements Alsace - Moselle*) и 9 смесени търговски съдилища в отвъдморските департаменти**.

Съдебният състав на търговския съд се състои от най-малко трима съдии, освен ако не е предвидено друго.

Интересите на обществото се представляват в търговския съд от прокуратурата. Той се произнася задължително по досиетата на предприятията в затруднение.

Секретариатът на търговския съд се ръководи от секретар, който е държавен съдебен служител.

5. Комисия по трудовоправни спорове (*conseil de prud'hommes*)

Комисиите по трудовоправни спорове отговарят за разрешаването на спорове, възникнали между служители и работодатели в рамките на трудов договор (заплата, работно време, тормоз, санкции и т.н.). Това е правораздавателен орган в равно съотношение, съставен от непрофесионални съдии, които са представители на работодателите и на служителите.

Всяка комисия е разделена на пет специализирани отделения: мениджмънт, промишленост, търговия и търговски услуги, селско стопанство и други дейности. В случай на равно разпределение на гласовете между четиримата членове, комисията се председателства от съдия, определен от председателя на окръжния съд — съдия с решаващ глас.

Във всеки департамент (*department*) има една или няколко комисии по трудовоправни спорове, като в съдебния район на всеки окръжен съд попада най-малко една такава комисия.

Понастоящем има 210 комисии по трудовоправни спорове.

В рамките на подновяването на комисиите по трудовоправни спорове през 2017 г. членовете на комисиите вече няма да се избират, а ще бъдат назначавани по предложение на представителните организации на работниците и на работодателите в зависимост от съответния им членски състав. Те ще бъдат назначавани за мандат от четири години.

6. Съд по социалноосигурителни спорове (*tribunal des affaires de la sécurité sociale* (TASS))

На **съда по социалноосигурителни спорове** са подсъдни **спорове между социалноосигурителните фондове (*caisses de sécurité sociale*) и осигурените лица**, например във връзка с членство в даден фонд или отпускане и изплащане на обезщетения.

Съдът по социалноосигурителни спорове е съставен от председател, който е съдия от окръжния съд или почетен съдия (*magistrat honoraire*), един член на съдебния състав (оценител, *assesseur*), който представлява служителите, както и един член на съдебния състав (оценител, *assesseur*), който представлява работодателите и самонаетите лица. И двамата оценители се назначават за срок от три години от председателя на апелативния съд от списък, изготвен за съдебния район на съответния съд от директора на регионалната дирекция за младежта, спорта и социалното сближаване въз основа на представени кандидатури от най-представителните организации на работниците и на работодателите. Понастоящем има 114 съдилища по социалноосигурителни спорове.

7. Съд по спорове за нетрудоспособност (*tribunal du contentieux de l'incapacité* (TCI))

Съдът по спорове за нетрудоспособност решава спорове относно инвалидност или нетрудоспособност на социалноосигурени лица, тоест във връзка със състоянието или степента на нетрудоспособност в случай на заболяване или трудова злополука или състоянието или степента на инвалидност вследствие на непрофесионално заболяване или злополука.

Съдът по спорове за нетрудоспособност е съставен от председател, който е почетен съдия или квалифицирано лице и който се назначава с указ на пазителя на държавния печат, от един член на състава (оценител, *assesseur*), който представлява служителите, както и един член на състава (оценител, *assesseur*), който представлява работодателите или самонаетите лица. И двамата оценители се назначават за срок от три години от председателя на апелативния съд, в чийто съдебен район се намира съдът, от списък, изготвен от директора на регионалната дирекция за младежта, спорта и социалното сближаване въз основа на представени кандидатури от най-представителните професионални организации.

Понастоящем има 26 съдилища по спорове за нетрудоспособност.

От 1 януари 2019 г. делата на съда по социалноосигурителни спорове, на съда по спорове за нетрудоспособност и част от тези на комисиите за социално подпомагане на ниво департамент (*commissions départementales d'aide sociale* (CDAS)) ще бъдат прехвърлени към социалните направления на окръжните съдилища. След това тези органи ще бъдат премахнати.

8. Съд по дела за земеделска аренда (*tribunal paritaire des baux ruraux*)

Съдът по дела за земеделска аренда решава **спорове между арендодатели и арендатори на земеделска земя** по отношение на различни видове договори за аренда или наем, както и за обработване на земя (*fermage, métayage, baux à cheptel, baux à domaine congéable, baux à complants, baux emphytéotiques, или contrats d'exploitation de terres à vocation pastorale*).

Съдът по дела за земеделска аренда се председателства от съдия от районния съд. Председателят се подпомага от четирима непрофесионални членове на състава (оценители *assesseurs*: двама от тях са арендодатели, а другите двама са арендатори, като и четиримата се избират от своите колеги за срок от шест години от списъци с кандидати, изготвени от префекта по предложение на комитета за изготвяне на избирателни списъци. **В рамките на подновяването на съдилищата по дела за земеделска аренда през 2018 г.** оценителите вече няма да се избират, а ще бъдат назначавани по предложение на най-представителните заинтересовани професионални организации в зависимост от съответния им членски състав. Те ще бъдат назначавани за мандат от шест години.

Наказателни съдилища

1. Наказателен съд (*Cour d'assises*)

На наказателния съд са подсъдни **тежките престъпления** (*crimes*). Тези престъпления се отнасят към **най-сериозната категория престъпления**, за които се предвижда наказание лишаване от свобода, чийто срок е минимум десет години до доживотен затвор.

Наказателният съд работи на ниво **департамент** (*département*), но не заседава постоянно. Датите на заседанията му се определят при необходимост. В най-големите департаменти (*départements*) обаче този съд заседава почти постоянно.

Съдът е съставен от трима професионални съдии: председател, който е председател на отделение или редови съдия от апелативния съд, и двама членове на състава (оценители), които са редови съдии от апелативния съд или съдии от окръжния съд за съответния департамент (*département*), както и шестима съдебни заседатели, които са граждани, определени чрез жребий. Когато съдът разглежда тежки престъпления, извършени от непълнолетни лица, той изпълнява ролята на съд по наказателни дела за непълнолетни (*cour d'assises des mineurs*). В този случай двамата професионални оценители са съдии от съдилищата за непълнолетни.

Някои престъпления, свързани с антитерористичното и военното законодателство, както и с трафика на наркотици, се разглеждат от наказателния съд, съставен единствено от професионални съдии.

Прокуратурата е представена от генерален адвокат (*avocat général*).

2. Наказателен съд за леки престъпления (*tribunal correctionnel*)

Наказателният съд за леки престъпления е компетентен по отношение на **престъпни деяния с по-ниска степен на обществена опасност** (*délits*).

Това са **престъпления**, за които в закона се предвижда наказание не повече от десет години лишаване от свобода или глоба не по-малка от 3 750 EUR. Наказателният съд за леки престъпления се създава към окръжния съд. По правило той е съставен от трима професионални съдии, освен при определени престъпления, които се разглеждат в едноличен състав.

Прокуратурата е представена от окръжен прокурор (*procureur de la République*) или един редови прокурор (*substitués*).

3. Полицейски съд (*tribunal de police*)

До 1 юли 2017 г. полицейският съд разглежда дребни нарушения от пета категория (*contraventions de cinquième classe*). Неговото седалище е в районния съд, а председател на съда е районен съдия, който заседава в едноличен състав. След тази дата полицейският съд ще бъде компетентен да разглежда всички нарушения, седалището му ще бъде в окръжния съд и ще се състои от един съдия от този съд.

Прокуратурата е представена от окръжен прокурор (*procureur de la République*) или един редови прокурор (*substitués*).

4. Мирови съдилища (*juridiction de proximité*)

До 1 юли 2017 г. мировият съд разглежда дребни нарушения от първа до четвърта категория (*contraventions de la première à la quatrième classe*).

Неговото седалище е в районния съд. Председател на съда е мирови съдия, който заседава в едноличен състав.

Функциите на прокуратурата обикновено се изпълняват от полицейски комисар. От 1 юли 2017 г. мировият съд ще бъде премахнат, като неговите компетенции се прехвърлят на полицейския съд, който от своя страна на тази дата ще бъде прикрепен към окръжния съд.

5. Специализирани наказателни съдилища

Също така има специализирани съдилища, които разглеждат специфични наказателноправни въпроси, например морските търговски съдилища (*tribunaux maritimes commerciaux*), които понастоящем са 6 на брой и които разглеждат определени морски нарушения.

Второинстанционни съдилища

Апелативните съдилища (*cours d'appel*) разглеждат жалби по въпроси от фактическа и правна гледна точка **срещу съдебни решения, постановени от първоинстанционните съдилища**.

Апелативният съд е съставен единствено от професионални съдии: председател на съда (*premier président*), председатели на отделения (*présidents de chambre*) и редови съдии от апелативните съдилища (*conseillers*) (с изключение на апелативния наказателен съд, вж. по-горе).

Всеки съд е организиран с различен брой отделения, някои от които са специализирани (по граждански, социални, търговски и наказателни дела). Жалбите срещу решения на наказателния съд се разглеждат от друг апелативен наказателен съд (*cour d'assises d'appel*), членовете на който се определят от наказателното отделение на Касационния съд. **Апелативният наказателен съд** има съдебен състав с 9 съдебни заседатели.

Жалбите срещу решения на съдилищата по спорове за нетрудоспособност се разглеждат от **националния съд по нетрудоспособност и определяне на обезщетения за трудови злополуки**. В него се разглеждат също, като първа и последна инстанция, и спорове във връзка с определянето на обезщетенията за трудова злополука. Прокуратурата се представлява от генералния прокурор (*procureur général*) или от негов заместник-генерален прокурор (*substitut général*) или редови прокурор.

Считано от 1 януари 2019 г. този съд също ще бъде премахнат.

Касационен съд (*Cour de cassation*)

Касационният съд е **върховният съд в структурата на общите съдилища**. Седалището му е в Париж. Неговата функция е да проверява **законосъобразността на решенията** на съдилищата, без да извършва нова преценка на фактите. Следователно касационният съд не се разглежда като трета съдебна инстанция, а осигурява **единството на съдебната практика** и представлява **контролен орган по правото и спазването на законността**.

Той може да бъде сезиран „за становище“ от другите съдилища, за да даде становище по нов правен въпрос, който поражда сериозно затруднение и възниква при множество спорове.

Касационният съд се сезира най-вече с т.нар. **„касационна жалба“**, която се подава от страна, по отношение на която е постановено съдебно решение, или от прокуратурата.

Касационният съд най-вече се сезира с т.нар. **„касационна жалба“**, която се подава от страна, по отношение на която е постановено съдебно решение, или от прокуратурата.

Ако прецени, че обжалваното решение е незаконосъобразно, **съдът отменя това решение**. След това делото се връща за ново разглеждане.

В противен случай съдът **отхвърля жалбата**, с което обжалваното решение се превръща в окончателно.

По изключение Касационният съд може **да отмени решението, без да го връща за ново разглеждане**, когато отмяната не изисква ново произнасяне по съществото на спора. Касационният съд може също така — при граждански дела — да се произнесе по същество, когато това е обосновано в интерес на доброто правораздаване, както и — при наказателни дела, когато отменя решението, без да го връща за ново разглеждане — да сложи

край на спора, когато фактите, така както са установени и преценени от съда по съществуващото на спора (като Касационният съд няма да преразглежда констатациите и оценката на фактите), позволяват прилагането на съответната правна норма.

Касационният съд е разделен на колегии (*chambres*): три граждански колегии, една търговска, една по социалноосигурителни дела и една наказателна колегия, всяка от които се състои от председател и други професионални съдии. В зависимост от характера на делото съдът може да се произнася и в смесена колегия (*chambre mixte*), която се състои от съдии от най-малко три колегии, или в пленум (*assemblée plénière*), съставен от председателя на съда, председателите и доайените на колегиите и по един редови съдия от всяка колегия).

Прокуратурата се представлява от **генералния прокурор** и от генерални адвокати.

Бази данни с правна информация

Базите данни с правна информация във Франция са предмет на публична услуга за разпространение в интернет. Така например уебсайтът [Légifrance](#) включва решенията на Касационния съд и на апелативните съдилища:

в базата данни „CASS“ — за публикувани решения на Касационния съд,

в базата данни „INCA“ — за неиздадени решения, и

в базата данни „CAPP“ — за решения на апелативните съдилища.

Безплатен ли е достъпът до базата данни?

Да, достъпът до базата данни е **безплатен**.

Кратко описание на съдържанието

Решенията са достъпни на френски език. **Някои решения** също така са преведени на **английски, арабски и мандарин**.

Базата данни „CASS“ съдържа запас от 120 000 решения и в нея годишно постъпват 2 100 решения.

Базата данни „INCA“ има запас от 246 000 решения и в нея годишно постъпват 10 000 решения.

Базата данни „CAPP“ има запас от 19 000 решения и в нея годишно постъпват 20 000 решения.

Връзки по темата

Компетентност на съдилищата – Франция

Последна актуализация: 14/04/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.